

Η ΑΡΓΥΡΟΧΟΪΑ ΣΤΗΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΙΝΟ

Κείμενο: Αδαμίδου Μαρία

Μυροδοχείο - Αίνος 19ος αι.
Εκκλησιαστικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης

Η Αίνοσ στα βυζαντινά χρόνια ήταν σημαντική και ιστορική πόλη – ελεύθερη επί των ρωμαϊκών χρόνων - εξ' αιτίας της θέσης της και της εμπορικής ακμής της. Κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου διαμέσου του ποταμού Έβρου, ο οποίος ήταν πλωτός μέχρι την Φιλιππούπολη, ήταν το επίνειο όλης της Θράκης προς το Αιγαίο. Σ' αυτό το κοσμοπολίτικο και πλούσιο λιμάνι αναπτύχθηκαν εργαστήρια ασημουργίας σύμφωνα με τα πρότυπα του Βυζαντίου.

Η τέχνη επεξεργασίας του ασημιού και του χρυσού έχει παλιά παράδοση στη περιοχή της Θράκης. Ξεκινά

από τα αρχαία χρόνια, παρουσιάζει φανερή ακμή στην περίοδο του Βυζαντίου και κορυφώνεται σε μία λάμψη κατά το χρονικό διάστημα από τον ΙΖ' έως τον ΙΘ' αιώνα.

Οι Βυζαντινοί αγαπούσαν ιδιαίτερα τον χρυσό και κυρίως τον φθηνότερο άργυρο. Ο Κωνσταντίνος που πάντοτε φρόντιζε να επιβάλλει το αίσθημα του αυτοκρατορικού μεγαλείου με μια επιδεικτική πολυτέλεια προστάτεψε τους χρυσοχόους και αργυροχόους με φορολογικές ατέλειες. Πρόσφερε αφειδώς σκεύη από πολύτιμα μέταλλα στα μεγάλα ιερά και έστησε χρυσούς σταυρούς όχι μόνο στον Γολγοθά και στο ανάκτορό του στην Κωνσταντινούπολη αλλά και σε αρκετές δημόσιες πλατείες της Νέας Ρώμης.

Ο χρυσός και το ασήμι χρησιμοποιήθηκαν άφθονα για αντικείμενα και σκεύη καθημερινής και λατρευτικής χρήσης. Από τα υλικά αυτά έφτιαχναν ποτήρια και πινάκια, δίσκους, τραπέζια και καθίσματα, πολυκάνδηλα,

λυχνίες, θυμιατήρια, εκκλησιαστικά όργανα, θωράκια, κιβώτια, σταχώματα, λειψανοθήκες, πλαίσια εικόνων αλλά και εικόνες κ.ά. Όλα αυτά τα αντικείμενα τα κοσμούσαν συχνά πολύτιμοι λίθοι, μαργαριτάρια και σμάλτα.

Αργυρές κοσμηματοθήκες (κρίνες) με στολίδι το πράσινο ζουμπρούτι

Αυτές οι προσθήκες ανταποκρίνονταν στη βαθιά τάση της αισθητικής τους ιδιοσυγκρασίας που ήθελε να κυριαρχεί η πολυχρωμία πάνω στην αναγλυφικότητα. Όπου τα κείμενα αναφέρουν χρυσό, πρόκειται συνήθως για ασήμι, ορείχαλκο ή χαλκό επιχρυσωμένο ή για ξύλινο πυρήνα καλυμμένο με λεπτά φύλλα χρυσού.

Κηροπήγιο, Αίνος 18^{ος} αι.
Ασήμι 51X26εκ.
(Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο)

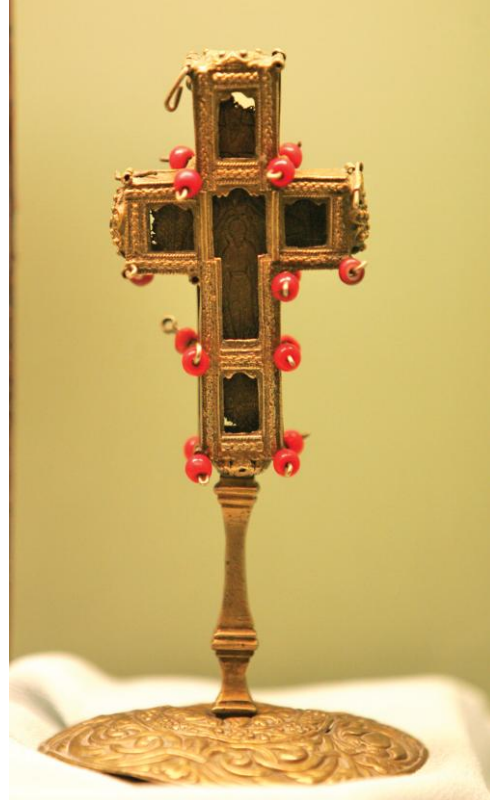

Εικόνα Αγ. Ελευθερίου
Αίνος 18^{ος} αι.

Η τέχνη της ασημουργίας και χρυσοχοϊκής θα φτάσει σε ύψιστο βαθμό τελειότητας στα εκκλησιαστικά είδη. Η Εκκλησία επιθυμούσε να τιμήσει την Παντοδυναμία του Θεού και να ενισχύσει την υπεροχή της με την επίδειξη μιας πολυτέλειας που αλλού ούτε σκεφτόταν να ανταγωνιστούν. Εντυπωσιακά καλύμματα Ευαγγελίων, επενδύσεις εικόνων, σταυροί, δισκοπότηρα, καντήλια κ.ά.

Ραντιστήριο, Αίγιος 19ος αι.
Εκκλησιαστικό Μουσείο Αλεξανδρούπολης

Τριάντα ήταν οι κλάδοι, όπως λένε, στους οποίους καταγίνονταν οι χρυσοχόοι στα πρώτα χρόνια της σκλαβιάς -γράφει η Αγγελική Χατζημιχάλη και συνεχίζει: καθένας από αυτούς διακρίνονταν από τον ειδικό τρόπο και την ονομασία κάθε κατεργασίας και επεξεργασίας των πολύτιμων αυτών μετάλλων. Οι τεχνίτες κατεργάζονταν με θαυμαστή επιτυχία, ιδίως το ασήμι, με επτά μόνο εργαλεία. Τα ίδια περίπου μεταχειρίζονται και σήμερα στις διάφορες τεχνοτροπίες για όλα τα εκκλησιαστικά και κοσμικά είδη. Από τις τεχνοτροπίες αυτές απλούστερη είναι η εγχάραχτη ή χαραχτή. Μεγάλη διάδοση έχουν τα έκτυπα, τα λεγόμενα χτυπητά ή φουσκωτά ή σηκωτά όπως και τα χυτά, στα οποία το μέταλλο παίρνει τελική επεξεργασία με το καλέμι.

Οι διακοσμήσεις δεν είναι επαρχιακής έμπνευσης αλλά απηχούν πιστά τις μεγάλες καλλιτεχνικές συλλήψεις της αυτοκρατορικής πρωτεύουσας και τις δυτικής προέλευσης επιρροές μπαρόκ και ροκοκό στοιχείων λόγω του εμπορίου με τα δυτικά λιμάνια.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της επιρροής αυτής με έντονα στοιχεία μπαρόκ και ροκοκό, η στάχωση Ευαγγελίου από την Αίνο του 1780, επιχρυσωμένο με ασήμι 37X27 εκ. (Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο)

Από τις πιο συνηθισμένες διακοσμήσεις είναι διάφορα σχήματα γραμμικά, έλικες, ρόδακες, ποικιλιόσχημα πλέγματα από φύλλα και λουλούδια, πουλιά, δικέφαλοι αετοί, παραστάσεις από αγίους, χερουβείμ, που εμφανίζονται όχι μόνο σε εκκλησιαστικά είδη αλλά και σε κοσμήματα.

Μέσα από την πηγαία δημιουργική φλόγα των μεγάλων καλλιτεχνών της ασημουργίας και της χρυσοχοϊκής αποκαλύπτεται η ομορφιά των πολιτισμών που ανά τους αιώνες αναπτύχθηκαν στην περιοχή από μια πλούσια πνευματική και ψυχική ομορφιά των κατοίκων της.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Στάμελος Δημήτρης «Νεοελληνική Λαϊκή Τέχνη» Gutenberg
- Χατζημιχάλη Αγγελική «Η Ελληνική Αργυροχοϊκή Τέχνη» 1933
- Charles Delvoyé « Βυζαντινή Τέχνη »
- Κορρέ Κατερίνα « Νεοελληνικά Αργυροχοϊκά Εργαστήρια »1983

Αργυρά κειμήλια από την Αίνο.
Φωτογραφίες μελών του Συλλόγου μας

